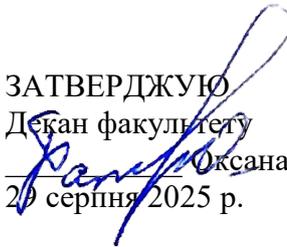

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ»

Факультет соціо-психологічної діяльності, реабілітації та професійної освіти
Кафедра соціальної роботи та соціокультурної діяльності
імені Тамари Сосновської

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету

Оксана ПАЛИЛЮЛКО
29 серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
освітньо-професійна програма	"Професійна освіта (Цифрові технології)"
шифр і назва галузі знань	01 Освіта / Педагогіка
шифр і назва спеціальності	015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
назва спеціалізації	015.39 Цифрові технології
мова викладання	Українська

м. Кам'янець-Подільський
2025 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Навчально-реабілітаційним закладом вищої освіти
«Кам'янець-Подільський державний інститут»

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Присакар В. В., кандидат педагогічних наук, доцент

Робоча програма обговорена та схвалена на засіданні кафедри соціальної роботи та соціокультурної діяльності імені Тамари Сосновської

Протокол № 1 від 28 серпня 2025 року

В.о. завідувача кафедри Василь МОЙСЕЮК
(підпис) (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

28 серпня 2025 року

1. Мета освітнього компонента

«Педагогічна майстерність викладача закладу освіти»

1.1. Мета вивчення ОК: спрямована на узагальнення і синтез психолого-педагогічних знань, формування готовності оптимально і творчо використовувати їх у професійній діяльності, формування педагогічної майстерності через аналіз навчально-виховних ситуацій та усвідомлення ролі ораторського, акторського мистецтва педагога; опанування системою особистісно-зорієнтованого навчання майбутнього викладача закладу освіти, технологіями формування готовності до професійного самовдосконалення й саморозвитку, продуктивної педагогічної діяльності.

1.2. Компетентності, яких набувають здобувачі вищої освіти в процесі вивчення ОК:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій і методів педагогічної науки та інших наук відповідно до спеціалізації і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Спеціальні (фахові) компетентності	К 12. Здатність застосовувати освітні теорії та методології у педагогічній діяльності. К 14. Здатність керувати навчальними/розвивальними проектами. К 15. Здатність спрямовувати здобувачів освіти на прогрес і досягнення.

1.3. Програмні результати навчання:

Програмні результати навчання	ПР 13. Застосовувати у професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання навчальних дисциплін і обирати доцільні технології та методики в освітньому процесі. ПР 14. Володіти навичками стимулювання пізнавального інтересу, мотивації до навчання, професійного самовизначення та саморозвитку здобувачів освіти. ПР 15. Діагностувати, прогнозувати, забезпечувати ефективність та корегування освітнього процесу для досягнення програмних результатів навчання і допомоги здобувачам освіти в реалізації індивідуальних освітніх траєкторій. ПР 24. Володіти основами управління персоналом і ресурсами, навичками планування, контролю, звітності на виробництвах, в установах, організаціях галузі/сфери.

2. Опис освітнього компонента

2.1. Найменування показників:

2.1.1. Кількість кредитів – 4

2.1.2. Загальна кількість годин – 120

2.1.3. Кількість модулів – 1

2.1.4. Кількість змістових модулів – 2

2.1.5. Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва) –

2.2. Характеристика освітнього компонента:

2.2.1. Форма навчання – очна (денна), заочна.

2.2.2. Статус ОК (обов'язковий/самостійного вибору) – *обов'язковий ОК професійної підготовки*

2.2.3. Передумови для вивчення ОК (перелік ОК, які мають бути вивчені раніше, перелік раніше здобутих результатів навчання) – Педагогіка, Психологія, Професійна етика та психологія, Дидактичні основи професійної освіти.

ПР 04. Розуміти особливості комунікації, взаємодії та співпраці в міжнародному культурному та професійному контекстах.

ПР 05. Володіти культурою мовлення, обирати оптимальну комунікаційну стратегію у спілкуванні з групами та окремими особами.

ПР 10. Знати основи психології, педагогіки, а також фундаментальних і прикладних наук (відповідно до спеціалізації) на рівні, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених цим стандартом та освітньою програмою.

ПР 11. Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу, уміти проектувати і реалізувати навчальні/розвивальні проекти.

ПР 12. Уміти проектувати і реалізувати навчальні/розвивальні проекти.

ПР 13. Застосовувати у професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання навчальних дисциплін і обирати доцільні технології та методики в освітньому процесі.

ПР 14. Володіти навичками стимулювання пізнавального інтересу, мотивації до навчання, професійного самовизначення та саморозвитку здобувачів освіти.

ПР 15. Діагностувати, прогнозувати, забезпечувати ефективність та корегування освітнього процесу для досягнення програмних результатів навчання і допомоги здобувачам освіти в реалізації індивідуальних освітніх траєкторій.

ПР 20. Емпатійно взаємодіяти, відповідати за прийняття рішень в межах своєї компетенції, дотримуватися стандартів професійної етики.

3. Обсяг освітнього компонента

3.1. Інформаційний обсяг освітнього компонента

Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти педагогічної майстерності викладача закладу освіти

Тема 1. Майстерність професійної діяльності педагога закладу освіти.

«Педагогічна майстерність викладача закладу освіти» як навчальна дисципліна. Термін «педагогічна майстерність». Базові поняття. Зміст і структура професійно-педагогічної діяльності. Сутнісні ознаки професійно-педагогічної діяльності. Функції педагога професійного навчання.

Тема 2. Історичний аспект проблеми педагогічної майстерності.

З історії розвитку теорії і практики педагогічної майстерності. Визначення та структурні елементи педагогічної майстерності. Критерії педагогічної майстерності. Історичні підходи до підготовки педагога професійної школи. Академік Іван Зязюн — творець наукової теорії педагогічної майстерності.

Тема 3. Професійні та особистісні якості педагога професійної школи.

Професійні вимоги до особистості педагога професійного навчального закладу (за спеціалізацією цифрові технології). Педагог професійної школи —

майстер своєї справи і наставник молоді. Педагог професійного навчання як індивід, особистість, суб'єкт, індивідуальність. Педагогічна майстерність як єдність особистісно-професійних якостей та педагогічного досвіду викладача професійної школи. Психолого-педагогічна модель діяльності сучасного викладача. Роль викладача професійної школи у сучасному суспільстві. Професіограма викладача професійного навчання (спеціалізації цифрові технології).

Тема 4. Педагогічна майстерність та її елементи.

Сутність педагогічної майстерності та її елементи. Гуманістична спрямованість педагога як надзавдання у повсякденній роботі. Професійна компетентність педагога. Педагогічні здібності як стимулятори професійного зростання викладача. Шляхи підвищення педагогічної майстерності.

Тема 5. Мистецтво педагогіки і педагогічне мистецтво.

Сутність і співвідношення основних понять педагогіки та мистецтво. Мистецтво педагогіки. Педагогічне мистецтво. Педагогіка мистецтва.

Тема 6. Педагогічна майстерність і педагогічна культура викладача професійної школи.

Культура особистості як мета і результат освіти. Сутність, функції та рівні культури. Зміст і складові педагогічної культури.

Тема 7. Педагогічна майстерність і педагогічні технології.

Педагогічні аспекти саморегуляції психічного та фізичного стану. Уміння керувати своїм станом як професійне вміння викладача. Характеристика методів саморегуляції. Суть та роль аутогенного тренування (АТ) у викладацькій діяльності. Релаксація та самонавіювання. Техніка виконання вправ на релаксацію та самонавіювання.

Змістовий модуль 2. Практичні аспекти педагогічної майстерності викладача закладу освіти

Тема 8. Педагогічна майстерність і педагогічна творчість.

Сутність і ознаки педагогічної творчості. Етапи, динаміка й умови педагогічної творчості. Якості творчої особистості педагога. Формування і розвиток творчої особистості педагога.

Тема 9. Творча індивідуальність педагога професійної школи.

Творча індивідуальність як критерій педагогічної майстерності викладача закладу професійної освіти. Педагогічна сутність індивідуальності. Професійна і творча індивідуальність педагога. Педагогіка індивідуальності. Розвиток творчої індивідуальності педагога професійної школи.

Тема 10. Майстерність вирішення педагогічних ситуацій.

Поняття про педагогічну ситуацію. Алгоритм розв'язання педагогічної ситуації. Види педагогічних ситуацій. Педагогічне моделювання конфліктної ситуації, спровокованої матір'ю одного з учнів навчальної групи ПТУ перед початком проведення заняття.

Тема 11. Педагогічна техніка викладача закладу освіти.

Зовнішня техніка викладача. Педагогічна техніка та її основні компоненти. Мовлення викладача. Невербальні засоби в роботі педагога. Внутрішня техніка викладача. Емоційна саморегуляція викладача. Професійне вигорання в педагогічній діяльності.

Тема 12. Майстерність педагогічного спілкування.

Професійно-педагогічне спілкування, його особливості. Функції педагогічного спілкування. Етапи педагогічного спілкування. Бар'єри педагогічного спілкування. Стили керівництва колективом групи. Комунікативні вміння викладача закладу освіти. Педагогічне спілкування як діалог. Контакт у педагогічному діалозі. Структура педагогічного спілкування. Стиль педагогічного спілкування.

Тема 13. Майстерність забезпечення зворотного зв'язку у спілкуванні.

Зворотний зв'язок у спілкуванні. Правила і прийоми ефективного активного слухання. Пристосування повідомлення до аудиторії. Причини та наслідки невдалої комунікації. Необхідність зворотного зв'язку в спілкуванні на завершальному етапі заняття, форми підведення підсумків наприкінці заняття. Знання комунікативного забезпечення заняття, роль завершального етапу взаємодії на ньому. Прийоми емоційного завершення спілкування на занятті.

Тема 14. Майстерність педагога у проведенні індивідуальної бесіди.

Індивідуальна педагогічна бесіда, її завдання, умови ефективності. Контакт під час бесіди. Методика контактної взаємодії. Етапи організації індивідуальної бесіди. Чинники, що сприяють або протидіють оптимальній взаємодії в бесіді. Шляхи поліпшення спілкування педагога зі здобувачами.

Тема 15. Дидактична майстерність педагога.

Дидактична майстерність як вищий прояв професіоналізму педагога. Основи дидактичної майстерності. Шляхи формування і розвиток дидактичної майстерності. Дидактична майстерність викладача. Урок як навчальний діалог педагога зі здобувачами професійної освіти. Побудова діалогічної взаємодії на різних етапах заняття. Професійні секрети педагогів-майстрів в організації діалогу зі здобувачами на занятті. Стили педагогічного керівництва.

Тема 16. Педагогічна майстерність як мистецька дія в театрі.

Особливості образного мислення. Образ у мистецтві театру. Театральне мистецтво у вимірах педагогіки. Театральне мистецтво у вимірах психології. Театральне мистецтво у вимірах естетики. Спільне і відмінне в театральному і педагогічному мистецтві. Педагогічна й акторська дія. Педагогічна сумісність і педагогічне сприймання. Урок – театр одного актора. Конкурс педагогічної майстерності.

Тема 17. Імідж викладача закладу освіти.

Поняття іміджу викладача як складової артистизму. Засоби невербальної поведінки викладача у процесі конструктивного педагогічного спілкування (жести, міміка, віддаль, паузи, інтонація, пози, візуальний контакт). Засоби невербального контакту педагога: психофізична готовність (мускульна мобілізація); емоційна готовність («важка вага», «легка вага», «усе з гідністю»); психічна регуляція та прийом «фізичних дій»; візуальний контакт з аудиторією. Осанка, поза, рух педагога в аудиторії. Зовнішній вигляд педагога (стриманість, охайність, естетична виразність, доцільність одягу). Вимоги до одягу, прикрас, косметики педагога.

3.2. Розподіл у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять, програма освітнього компонента

3.2.1. Очна (денна) форма

1) Програма ОК

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	РАЗОМ	л	пр	сем	лаб	с.р.
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти педагогічної майстерності викладача закладу освіти	50	8	10	12	-	20
Тема 1. Майстерність професійної діяльності педагога закладу освіти.	6	4	-	2	-	-
Тема 2. Історичний аспект проблеми педагогічної майстерності.	5	-	-	2	-	3
Тема 3. Професійні та особистісні якості педагога професійної школи.	9	4	-	2	-	3
Тема 4. Педагогічна майстерність та її елементи.	7	-	2	2	-	3
Тема 5. Мистецтво педагогіки і педагогічне мистецтво.	7	-	2	2	-	3
Тема 6. Педагогічна майстерність і педагогічна культура викладача професійної школи.	7	-	2	2	-	3
Тема 7. Педагогічна майстерність і педагогічні технології.	9	-	4	-	-	5
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти педагогічної майстерності викладача закладу освіти	70	18	14	8	-	30
Тема 8. Педагогічна майстерність і педагогічна творчість.	7	-	-	2	-	5
Тема 9. Творча індивідуальність педагога професійної школи.	7	2	2	-	-	3
Тема 10. Майстерність вирішення педагогічних ситуацій.	7	2	2	-	-	3
Тема 11. Педагогічна техніка викладача закладу освіти.	10	4	-	4	-	2
Тема 12. Майстерність педагогічного спілкування.	7	2	2	-	-	3
Тема 13. Майстерність забезпечення зворотного зв'язку у спілкуванні.	7	2	2	-	-	3
Тема 14. Майстерність педагога у проведенні індивідуальної бесіди.	7	2	2	-	-	3
Тема 15. Дидактична майстерність педагога.	7	2	2	-	-	3
Тема 16. Педагогічна майстерність як мистецька дія в театрі.	6	2	2	-	-	2
Тема 17. Імідж викладача закладу освіти.	5	-	-	2	-	3
Разом	120	26	24	20	-	50

2) Теми та короткий зміст лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин

1	Тема 1. Майстерність діяльності педагога професійного навчального закладу	1. «Педагогічна майстерність викладача закладу освіти» як навчальна дисципліна. 2. Термін «педагогічна майстерність». Базові поняття. 3. Зміст і структура професійно-педагогічної діяльності. 4. Сутнісні ознаки професійно-педагогічної діяльності. 5. Функції педагога професійного навчання.	2
2	Тема 1. Сутність педагогічної діяльності викладача професійного навчального закладу	1. Суспільна значущість професії викладача професійного навчального закладу. 2. Обов'язки викладача професійного навчального закладу. 3. Поняття педагогічної діяльності, її структура. 4. Професійно-педагогічна діяльність як мета-діяльність. 5. Особливості педагогічної діяльності викладача професійного навчального закладу	2
3	Тема 3. Компоненти та шляхи досягнення педагогічної майстерності	1. Сучасний педагог у контексті сьогодення. 2. Сутність педагогічної діяльності та майстерності педагога. 3. Структурні компоненти педагогічної майстерності. 4. Способи розвитку педагогічної майстерності.	4
4	Тема 9. Творча індивідуальність педагога професійної школи	1. Творча індивідуальність як критерій педагогічної майстерності викладача закладу професійної (ПТ) освіти. 2. Педагогічна сутність індивідуальності. 3. Професійна і творча індивідуальність педагога. 4. Педагогіка індивідуальності. 5. Розвиток творчої індивідуальності педагога професійної школи.	2
5	Тема 10. Майстерність вирішення педагогічних ситуацій	1. Поняття про педагогічну ситуацію. 2. Алгоритм розв'язання педагогічної ситуації. 3. Види педагогічних ситуацій.	2
6	Тема 11. Педагогічна техніка викладача: зовнішній аспект	1. Поняття про педагогічну ситуацію. 2. Алгоритм розв'язання педагогічної ситуації. 3. Види педагогічних ситуацій.	2
7	Тема 11. Педагогічна техніка викладача: внутрішній аспект	1. Емоційна саморегуляція вчителя.	2

		2. Професійне вигорання в педагогічній діяльності.	
8	Тема 12. Майстерність педагогічного спілкування	1. Поняття «спілкування», «педагогічне спілкування», його види. 2. Етапи педагогічного спілкування. 3. Стили педагогічного спілкування, їх характеристика. 4. Технології організації педагогічної взаємодії у процесі спілкування.	2
9	Тема 13. Майстерність забезпечення зворотного зв'язку у спілкуванні	1. Зворотний зв'язок у спілкуванні. 2. Правила і прийоми ефективного активного слухання. 3. Пристосування повідомлення до аудиторії. 4. Причини та наслідки невдалої комунікації.	2
10	Тема 14. Майстерність педагога у проведенні індивідуальної бесіди	1. Індивідуальна педагогічна бесіда, її завдання, умови ефективності. 2. Контакт під час бесіди. Методика контактної взаємодії. 3. Етапи організації індивідуальної бесіди. 4. Чинники, що сприяють або протидіють оптимальній взаємодії в бесіді. 5. Шляхи поліпшення спілкування викладача зі здобувачем.	2
11	Тема 15. Дидактична майстерність педагога	1. Основи дидактичної майстерності. 2. Шляхи формування і розвитку дидактичної майстерності. 3. Навчальне заняття як діалог педагога зі здобувачами. 2. Побудова діалогічної взаємодії на різних етапах навчального заняття.	2
12	Тема 16. Спільне й відмінне в театральному і педагогічному мистецтві	1. Педагогічна та акторська дія. 2. Педагогічна сумісність і педагогічне сприймання. 3. Робота педагога - театр одного актора.	2
Разом			26

3) Теми та короткий зміст семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
1	Тема 1. Особливості педагогічної діяльності	1. Суть педагогічної діяльності. 2. Педагогічна діяльність як процес розв'язання педагогічних ситуацій. 3. Структура педагогічної діяльності викладача професійної освіти. 4. Гуманістична спрямованість особистості педагога.	2
2	Тема 2. Історичний аспект проблеми педагогічної майстерності	1. З історії розвитку теорії і практики педагогічної майстерності.	2

		2. А.С. Макаренко про шляхи формування педагогічної майстерності педагога-вихователя. 3. В.О. Сухомлинський про структурні елементи майстерності педагога. 4. Академік Іван Зязюн – творець наукової теорії педагогічної майстерності.	
3	Тема 3. Професійні та особистісні якості педагога професійної школи	1. Професійні вимоги до особистості викладача професійної школи у сучасному суспільстві. 2. Основні функції педагога професійного навчального закладу. 3. Особистісно-професійні якості педагога професійної школи. 4. Психолого-педагогічна модель діяльності сучасного викладача.	2
4	Тема 4. Педагогічна майстерність викладача професійної школи та її елементи	1. Сутність педагогічної майстерності та її елементи. 2. Гуманістична спрямованість педагога як надзавдання у повсякденній роботі. 3. Професійна компетентність педагога. 4. Педагогічні здібності як стимулятори професійного зростання викладача. 5. Шляхи підвищення педагогічної майстерності.	2
5	Тема 5. Мистецтво педагогіки і педагогічне мистецтво.	1. Сутність і співвідношення основних понять педагогіки та мистецтво. 2. Мистецтво педагогіки. 3. Педагогічне мистецтво. Педагогіка мистецтва.	2
6	Тема 6. Педагогічна майстерність і педагогічна культура викладача професійної школи.	1. Культура особистості як мета і результат освіти. 2. Сутність, функції та рівні культури. 3. Зміст і складові педагогічної культури.	2
7	Тема 8. Педагогічна майстерність і педагогічна творчість.	1. Сутність і ознаки педагогічної творчості. 2. Етапи, динаміка й умови педагогічної творчості 3. Якості творчої особистості педагога.	2
8	Тема 11. Педагогічна техніка у діяльності викладача професійної школи	1. Поняття педагогічної техніки та її структура.	4

		2. Театральна складова педагогічної техніки. 3. Зовнішня техніка та естетична виразність педагога. 4. Внутрішня техніка педагога.	
9	Тема 17. Імідж викладача закладу освіти	1. Поняття іміджу викладача як складової артистизму. 2 Засоби невербальної поведінки викладача у процесі конструктивного педагогічного спілкування (жести, міміка, віддаль, паузи, інтонація, пози, візуальний контакт). 3. Засоби невербального контакту педагога: психофізична готовність (мускульна мобілізація); емоційна готовність («важка вага», «легка вага», «усе з гідністю»); психічна регуляція та прийом «фізичних дій»; візуальний контакт з аудиторією. 4. Осанка, поза, рух педагога в аудиторії.	2
Разом			20

4) Теми та короткий зміст практичних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
1	Тема 4. Теоретичний базис педагогічної майстерності	1. Сутність поняття «педагогічна майстерність». 2. Компоненти, функції педагогічної майстерності. 3. Роль самостійного пізнання як процесу осмислення й інтерпретації наукового фонду, набутого педагогічного досвіду. 4. Принцип гуманізації професійної підготовки фахівця, здатного до розширення своєї педагогічної майстерності та реалізації власного творчого потенціалу (І. Бех, Н. Бібік, А. Богуш, С. Гончаренко, І. Зязюн, В. Кремень, О. Савченко, В. Сухомлинський, О. Сухомлинська). 5. Гуманістично, аксіологічно та акмеологічно орієнтована система освіти.	2
2	Тема 5. Педагогічна майстерність як показник професіоналізму викладача.	1. Поняття «майстер», «педагогічна майстерність», педагогічна діяльність. 2. Самовиховання у формуванні педагогічної майстерності. 3. Майстерність викладача в індивідуальному впливі на здобувачів..	2

		4. Педагогічні ситуації та педагогічні задачі в діяльності фахівця з цифрових технологій.	
3	Тема 6. Сутність і структура педагогічної діяльності	1. Аналіз професійних психологічних та педагогічних знань викладача цифрових технологій. 2. Висвітлення професійних педагогічних умінь, професійних психологічних позицій і настанов викладача цифрових технологій. 3. Характеристика особистісних особливостей, що забезпечують оволодіння знаннями та вміннями педагога. 4. Функції професійної діяльності викладача цифрових технологій. 5. Компоненти педагогічної діяльності.	2
4	Тема 7. Техніка саморегуляції психічного та фізичного стану	1. Педагогічні аспекти саморегуляції психічного та фізичного стану. 2. Уміння керувати своїм станом як професійне вміння викладача. 3. Характеристика методів саморегуляції. 4. Суть та роль аутогенного тренування (АТ) у викладацькій діяльності. 5. Релаксація та самонавіювання. 6. Техніка виконання вправ на релаксацію та самонавіювання.	4
5	Тема 9. Дослідження передового педагогічного досвіду як засобу досягнення педагогічної майстерності	1. Педагогічні ідеї Г. Сковороди, О. Духновича, К. Ушинського, В. Сухомлинського, А. Макаренка. 2. Передовий вітчизняний та зарубіжний педагогічний досвід як передумова інтелектуального саморозвитку студента. 3. Можливості проектування власного життя як процесу постійного акмеологічного зростання і творчої самореалізації. 4. Динамічне розширення структури професійно значущих знань та умінь.	2
6	Тема 10. Майстерність педагогічного спілкування	1. Педагогічне моделювання конфліктної ситуації, спровокованої матір'ю одного з учнів навчальної групи ПТУ перед початком проведення заняття. 2. Навчальний тест з теми «Педагогічний такт як стратегія педагогічного спілкування» 3. Самотест «Оцінка власної поведінки у конфліктній ситуації».	2

		4.Тренінг «Пошук прибудов у спілкуванні». 5. Мікрвикладання “Я хочу поділитися з вами міркуваннями щодо попередження конфліктів у ПТНЗ”. 6.Аналіз педагогічної ситуації з книги І.А. Зязюна “Педагогіка добра”.	
7	Тема 12. Техніка мовлення педагога професійного навчання	1. Педагогічне моделювання перевірки домашнього завдання у навчальній групі ПТУ (один учень знову не підготував домашнього завдання). 2. Навчальний тест з теми «Техніка мовлення педагога професійного навчання». 3. Виконання вправ на розвиток умінь виразного мовлення як засобу педагогічного впливу. 4. Мікрвикладання “Я хочу розповісти вам”. 5. Аналіз педагогічної ситуації: “Самозакоханий оратор”.	2
8	Тема 13. Психолого-педагогічні умови майстерної взаємодії в педагогічному спілкуванні	1. Необхідність зворотного зв'язку в спілкуванні на завершальному етапі заняття, форми підведення підсумків наприкінці заняття. 2. Знання комунікативного забезпечення заняття, роль завершального етапу взаємодії на ньому. 3. Прийоми емоційного завершення спілкування на занятті.	2
9	Тема 14. . Сутність і структура професійно-педагогічного спілкування викладача закладу освіти	1. Сутність педагогічного спілкування. 2. Ефективне та неефективне заохочення (за П. Массеном, Дж .Конджером). 3. Професійно-педагогічна увага. 4. Засоби педагогічного впливу на особистість здобувача. 5. Технологія організації індивідуальної педагогічної бесіди. 6. Психологічні закономірності взаєморозуміння. 7. Психологічний контакт як умова профілактики відхилень у поведінці здобувача.	2
10	Тема 15. Стили педагогічного керівництва	1. Соціально-рольові та функціональні позиції педагога. 2. Демократичний, авторитарний стилі та стиль потурання. 3. Взаємозв'язок між стилем педагогічного керівництва та успішністю дітей.	2

		4. Взаємозв'язок між стилем педагогічного керівництва та особливостями сприйняття вчителем учнів. 5. Причини низької успішності учнів та типи невстигаючих школярів. 6. Методи роботи з успішними та невстигаючими учнями.	
11	Тема 16. Елементи акторської майстерності в педагогічній діяльності. Зовнішність, міміка, пантоміміка, дикція, дихання, голос як елементи педагогічної техніки	1. Робота над собою у творчому процесі переживання / у процесі втілення. 2. Надзавдання, наскрізна дія. Творче натхнення. Стан напруження. Гра педагога. 3. Десять «заповідей» вихователя. 4. Виховання зовнішністю. Зовнішність, поза, манери вчителя. 5. Невербальне спілкування, міжособистісний простір, візуальний контакт, експресія (міміка / пантоміміка). Розвиток виразності тіла, пластики, дикції та співу. 6. Культура і техніка мовлення вчителя. 7. Роль, структура, характеристики, властивості, типи голосу (за Л. Браун). 8. Висота, гучність, чутність, тембр, експресія голосу.	2
Разом			24

5) Теми та короткий зміст лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
1		<i>Не передбачено</i>	
Разом			-

6) Теми, що виносяться на самостійне опрацювання, їх короткий зміст

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
2	Тема 2. Історичний аспект проблеми педагогічної майстерності.	3 історії розвитку теорії і практики педагогічної майстерності. Визначення та структурні елементи педагогічної майстерності. Критерії педагогічної майстерності. Історичні підходи до підготовки педагога професійної школи. Академік Іван Зязюн — творець наукової теорії педагогічної майстерності.	3
3	Тема 3. Професійні та особистісні якості педагога професійної школи.	Педагог професійного навчання як індивід, особистість, суб'єкт, індивідуальність. Педагогічна майстерність як єдність особистісно-професійних якостей та педагогічного	3

		досвіду викладача професійної школи. Психолого-педагогічна модель діяльності сучасного викладача	
4	Тема 4. Педагогічна майстерність та її елементи.	Роль самостійного пізнання як процесу осмислення й інтерпретації наукового фонду, набутого педагогічного досвіду. Елементи педагогічної майстерності.	3
5	Тема 5. Мистецтво педагогіки і педагогічне мистецтво.	Педагогічний талант. Естетичні та етичні засади розвитку педагогічної майстерності викладача професійної школи	3
6	Тема 6. Педагогічна майстерність і педагогічна культура викладача професійної школи.	Педагог професійної школи як людина культури. Аналіз професійних психологічних та педагогічних знань фахівця цифрових технологій.	3
7	Тема 7. Педагогічна майстерність і педагогічні технології.	Технології педагогічної підтримки. Технології педагогічної творчості. Креативні мистецько-педагогічні технології.	5
8	Тема 8. Педагогічна майстерність і педагогічна творчість.	Якості творчої особистості педагога. Формування і розвиток творчої особистості педагога.	5
9	Тема 9. Творча індивідуальність педагога професійної школи.	Професійна і творча індивідуальність педагога. Педагогіка індивідуальності. Розвиток творчої індивідуальності педагога професійної школи.	3
10	Тема 10. Майстерність вирішення педагогічних ситуацій.	Види педагогічних ситуацій. Педагогічне моделювання конфліктної ситуації.	3
11	Тема 11. Педагогічна техніка викладача закладу освіти.	Емоційна саморегуляція викладача. Професійне вигорання в педагогічній діяльності.	2
12	Тема 12. Майстерність педагогічного спілкування.	Бар'єри педагогічного спілкування. Стилi керівництва колективом групи.	3
13	Тема 13. Майстерність забезпечення зворотного зв'язку у спілкуванні.	Необхідність зворотного зв'язку в спілкуванні на завершальному етапі заняття, форми підведення підсумків наприкінці заняття. Знання комунікативного забезпечення заняття, роль завершального етапу взаємодії на ньому. Прийоми емоційного завершення спілкування на занятті.	3
14	Тема 14. Майстерність педагога у проведенні індивідуальної бесіди.	Сутність і структура професійно-педагогічного спілкування викладача закладу освіти. Сутність педагогічного спілкування.	3
15	Тема 15. Дидактична майстерність педагога.	Професійні секрети педагогів-майстрів в організації діалогу зі здобувачами на занятті. Стилi педагогічного керівництва.	3

16	Тема 16. Педагогічна майстерність як мистецька дія в театрі.	Конкурс педагогічної майстерності. Елементи акторської майстерності в педагогічній діяльності. Зовнішність, міміка, пантоміміка, дикція, дихання, голос як елементи педагогічної техніки. Робота над собою у творчому процесі переживання / у процесі втілення.	2
17	Тема 17. Імідж викладача закладу освіти.	Зовнішній вигляд педагога (стриманість, охайність, естетична виразність, доцільність одягу). Вимоги до одягу, прикрас, косметики педагога.	3
Разом			50 год

3.2.2. Заочна форма

1) Програма ОК

1) Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	РАЗОМ	л	пр	сем	лаб	с.р.
ЗМ 1. Теоретичні аспекти педагогічної майстерності викладача закладу освіти	50	4	2	4	-	40
Тема 1. Майстерність професійної діяльності педагога закладу освіти.	7	2	-	-	-	5
Тема 2. Історичний аспект проблеми педагогічної майстерності.	8	-	-	2	-	6
Тема 3. Професійні та особистісні якості педагога професійної школи.	8	2	-	-	-	6
Тема 4. Педагогічна майстерність та її елементи.	8	-	2	-	-	6
Тема 5. Мистецтво педагогіки і педагогічне мистецтво.	6	-	-	-	-	6
Тема 6. Педагогічна майстерність і педагогічна культура викладача професійної школи.	7	-	-	2	-	5
Тема 7. Педагогічна майстерність і педагогічні технології.	6	-	-	-	-	6
ЗМ 2. Практичні аспекти педагогічної майстерності викладача закладу освіти	70	4	4	2		60
Тема 8. Педагогічна майстерність і педагогічна творчість.	6	-	-	-	-	6
Тема 9. Творча індивідуальність педагога професійної школи.	6	-	-	-	-	6
Тема 10. Майстерність вирішення педагогічних ситуацій.	10	2	2	-	-	6
Тема 11. Педагогічна техніка викладача закладу освіти.	6	-	-	-	-	6
Тема 12. Майстерність педагогічного спілкування.	10	2	2	-	-	6
Тема 13. Майстерність забезпечення зворотного зв'язку у спілкуванні.	6	-	-	-	-	6
Тема 14. Майстерність педагога у проведенні індивідуальної бесіди.	6	-	-	-	-	6

Тема 15. Дидактична майстерність педагога.	6	-	-	-	-	6
Тема 16. Педагогічна майстерність як мистецька дія в театрі.	6	-	-	-	-	6
Тема 17. Імідж викладача закладу освіти.	8	-	-	2	-	6
Разом	120 год	8	6	6	-	100

2) Теми та короткий зміст лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
1	Тема 1. Сутність педагогічної діяльності викладача професійного навчального закладу	1. Суспільна значущість професії викладача професійного навчального закладу. 2. Обов'язки викладача професійного навчального закладу. 3. Поняття педагогічної діяльності, її структура. 4. Професійно-педагогічна діяльність як мета-діяльність. 5. Особливості педагогічної діяльності викладача професійного навчального закладу	2
2	Тема 3. Компоненти та шляхи досягнення педагогічної майстерності	1. Сучасний педагог у контексті сьогодення. 2. Сутність педагогічної діяльності та майстерності педагога. 3. Структурні компоненти педагогічної майстерності. 4. Способи розвитку педагогічної майстерності.	2
3	Тема 10. Майстерність вирішення педагогічних ситуацій	1. Поняття про педагогічну ситуацію. 2. Алгоритм розв'язання педагогічної ситуації. 3. Види педагогічних ситуацій.	2
4	Тема 12. Майстерність педагогічного спілкування	1. Поняття «спілкування», «педагогічне спілкування», його види. 2. Етапи педагогічного спілкування. 3. Стили педагогічного спілкування, їх характеристика. 4. Технології організації педагогічної взаємодії у процесі спілкування.	2
Разом			8

3) Теми та короткий зміст семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
1	Тема 2. Історичний аспект проблеми педагогічної майстерності	1. З історії розвитку теорії і практики педагогічної майстерності. 2. А.С. Макаренка про шляхи формування педагогічної майстерності педагога-вихователя.	2

		3. В.О. Сухомлинський про структурні елементи майстерності педагога. 4. Академік Іван Зязюн – творець наукової теорії педагогічної майстерності.	
2	Тема 6. Педагогічна майстерність і педагогічна культура викладача професійної школи.	1. Культура особистості як мета і результат освіти. 2. Сутність, функції та рівні культури. 3. Зміст і складові педагогічної культури.	2
3	Тема 17. Імідж викладача закладу освіти	1. Поняття іміджу викладача як складової артистизму. 2. Засоби невербальної поведінки викладача у процесі конструктивного педагогічного спілкування (жести, міміка, віддаль, паузи, інтонація, пози, візуальний контакт). 3. Засоби невербального контакту педагога: психофізична готовність (мускульна мобілізація); емоційна готовність («важка вага», «легка вага», «усе з гідністю»); психічна регуляція та прийом «фізичних дій»; візуальний контакт з аудиторією. 4. Осанка, поза, рух педагога в аудиторії.	2
Разом			6

4) Теми та короткий зміст практичних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
1	Тема 4. Педагогічна майстерність викладача професійної школи та її елементи	1. Сутність педагогічної майстерності та її елементи. 2. Гуманістична спрямованість педагога як надзавдання у повсякденній роботі. 3. Професійна компетентність педагога. 4. Педагогічні здібності як стимулятори професійного зростання викладача. 5. Шляхи підвищення педагогічної майстерності.	2
2	Тема 10. Майстерність педагогічного спілкування	1. Педагогічне моделювання конфліктної ситуації, спровокованої матір'ю одного з учнів навчальної групи ПТУ перед початком проведення заняття. 2. Навчальний тест з теми «Педагогічний такт як стратегія педагогічного спілкування»	2

		3.Самотест «Оцінка власної поведінки у конфліктній ситуації». 4.Тренінг «Пошук прибудов у спілкуванні». 5. Мікрвикладання “Я хочу поділитися з вами міркуваннями щодо попередження конфліктів у ПТНЗ”. 6.Аналіз педагогічної ситуації з книги І.А. Зязюна “Педагогіка добра”.	
3	Тема 12. Техніка мовлення педагога професійного навчання	1. Педагогічне моделювання перевірки домашнього завдання у навчальній групі ПТУ (один учень знову не підготував домашнього завдання). 2. Навчальний тест з теми «Техніка мовлення педагога професійного навчання». 3. Виконання вправ на розвиток умінь виразного мовлення як засобу педагогічного впливу. 4. Мікрвикладання “Я хочу розповісти вам”. 5. Аналіз педагогічної ситуації: “Самозакоханий оратор”.	2
		Разом	6 год

5) Теми та короткий зміст лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
		<i>Не передбачено</i>	
		Разом	-

6) Теми, що виносяться на самостійне опрацювання, їх короткий зміст

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
1	Тема 1. Майстерність професійної діяльності педагога закладу освіти.	Педагогічна діяльність і педагогічна майстерність. Поняття про педагогічну діяльність та її суспільну значущість. Виникнення та становлення педагогічної професії, її своєрідність, перспективи розвитку. Зміст і структура професійно-педагогічної діяльності. Сутнісні ознаки професійно-педагогічної діяльності. Функції педагога професійного навчання. Педагогічна дія як найменший елемент професійно-педагогічної діяльності. Суть діяльнісно-суб’єктного підходу в розгляді аспектів педагогічної майстерності. Майстерність професійно-педагогічної діяльності. Розвиток педагогічної майстерності у	5

		процесі професійної підготовки педагогічних працівників. Саморозвиток педагогічної майстерності — запорука професійного довголіття педагога.	
2	Тема 2. Історичний аспект проблеми педагогічної майстерності.	З історії розвитку теорії і практики педагогічної майстерності. Визначення та структурні елементи педагогічної майстерності. Критерії педагогічної майстерності. Історичні підходи до підготовки педагога професійної школи. Академік Іван Зязюн — творець наукової теорії педагогічної майстерності.	6
3	Тема 3. Професійні та особистісні якості педагога професійної школи.	Професійні вимоги до особистості педагога професійного навчального закладу (за спеціалізацією цифрові технології). Педагог професійної школи — майстер своєї справи і наставник молоді. Педагог професійного навчання як індивід, особистість, суб'єкт, індивідуальність. Педагогічна майстерність як єдність особистісно-професійних якостей та педагогічного досвіду викладача професійної школи. Психолого-педагогічна модель діяльності сучасного викладача. Роль викладача професійної школи у сучасному суспільстві. Професіограма викладача професійного навчання (спеціалізації цифрові технології).	6
4.	Тема 4. Педагогічна майстерність та її елементи.	Компоненти, функції педагогічної майстерності. Роль самостійного пізнання як процесу осмислення й інтерпретації наукового фонду, набутого педагогічного досвіду.	6
5	Тема 5. Мистецтво педагогіки і педагогічне мистецтво.	Педагогічна майстерність як показник професіоналізму викладача. Сутність і співвідношення основних понять педагогіки та мистецтво. Мистецтво педагогіки. Педагогічне мистецтво. Педагогіка мистецтва. Педагогічний талант. Естетичні та етичні засади розвитку педагогічної майстерності викладача професійної школи. Поняття «майстер», «педагогічна майстерність», педагогічна діяльність. Самовиховання у формуванні педагогічної майстерності. Майстерність викладача в індивідуальному впливі на здобувачів. Педагогічні ситуації та педагогічні задачі в діяльності фахівця з цифрових технологій.	6

6	Тема 6. Педагогічна майстерність і педагогічна культура викладача професійної школи.	Педагог професійної школи як людина культури. Аналіз професійних психологічних та педагогічних знань фахівця цифрових технологій.	5
7	Тема 7. Педагогічна майстерність і педагогічні технології.	Сутність і класифікація педагогічних технологій. Інноваційні педагогічні технології. Технології педагогічної підтримки. Технології педагогічної творчості. Креативні мистецько-педагогічні технології. Технології розвитку творчої індивідуальності педагога. Технологія професійного саморозвитку педагога. Техніка саморегуляції психічного та фізичного стану. Педагогічні аспекти саморегуляції психічного та фізичного стану. Уміння керувати своїм станом як професійне вміння викладача. Характеристика методів саморегуляції. Суть та роль аутогенного тренування (АТ) у викладацькій діяльності. Релаксація та самонавіювання. Техніка виконання вправ на релаксацію та самонавіювання.	6
8	Тема 8. Педагогічна майстерність і педагогічна творчість.	Сутність і ознаки педагогічної творчості. Етапи, динаміка й умови педагогічної творчості Якості творчої особистості педагога. Формування і розвиток творчої особистості педагога.	6
9	Тема 9. Творча індивідуальність педагога професійної школи.	Творча індивідуальність як критерій педагогічної майстерності викладача закладу професійної освіти. Педагогічна сутність індивідуальності. Професійна і творча індивідуальність педагога. Педагогіка індивідуальності. Розвиток творчої індивідуальності педагога професійної школи. Дослідження передового педагогічного досвіду як засобу досягнення педагогічної майстерності. Педагогічні ідеї Г. Сковороди, О. Духновича, К. Ушинського, В. Сухомлинського, А. Макаренка. Передовий вітчизняний та зарубіжний педагогічний досвід як передумова інтелектуального саморозвитку студента. Можливості проектування власного життя як процесу постійного акмеологічного	6

		зростання і творчої самореалізації. Динамічне розширення структури професійно значущих знань та вмінь.	
10	Тема 10. Майстерність вирішення педагогічних ситуацій.	Види педагогічних ситуацій. Педагогічне моделювання конфліктної ситуації.	6
11	Тема 11. Педагогічна техніка викладача закладу освіти.	Зовнішня техніка викладача. Педагогічна техніка та її основні компоненти. Мовлення викладача. Невербальні засоби в роботі педагога. Внутрішня техніка викладача. Емоційна саморегуляція викладача. Професійне вигорання в педагогічній діяльності.	6
12	Тема 12. Майстерність педагогічного спілкування.	Бар'єри педагогічного спілкування. Стили керівництва колективом групи.	6
13	Тема 13. Майстерність забезпечення зворотного зв'язку у спілкуванні.	Зворотний зв'язок у спілкуванні. Правила і прийоми ефективного активного слухання. Пристосування повідомлення до аудиторії. Причини та наслідки невдалої комунікації. Необхідність зворотного зв'язку в спілкуванні на завершальному етапі заняття, форми підведення підсумків наприкінці заняття. Знання комунікативного забезпечення заняття, роль завершального етапу взаємодії на ньому. Прийоми емоційного завершення спілкування на занятті.	6
14	Тема 14. Майстерність педагога у проведенні індивідуальної бесіди.	Індивідуальна педагогічна бесіда, її завдання, умови ефективності. Контакт під час бесіди. Методика контактної взаємодії. Етапи організації індивідуальної бесіди. Чинники, що сприяють або протидіють оптимальній взаємодії в бесіді. Шляхи поліпшення спілкування педагога зі здобувачами. Сутність і структура професійно-педагогічного спілкування викладача закладу освіти. Сутність педагогічного спілкування. Ефективне та неефективне заохочення (за П.Массеном, Дж.Конджером). Професійно-педагогічна увага. Засоби педагогічного впливу на особистість здобувача. Технологія організації індивідуальної педагогічної бесіди. Психологічні закономірності взаєморозуміння. Психологічний контакт як умова профілактики відхилень у поведінці здобувача.	6
15	Тема 15. Дидактична майстерність педагога.	Дидактична майстерність як вищий прояв професіоналізму педагога. Основи дидактичної майстерності.	6

		Шляхи формування і розвиток дидактичної майстерності. Дидактична майстерність викладача. Урок як навчальний діалог педагога зі здобувачами професійної освіти. Побудова діалогічної взаємодії на різних етапах заняття. Професійні секрети педагогів-майстрів в організації діалогу зі здобувачами на занятті. Стили педагогічного керівництва. Соціально-рольові та функціональні позиції педагога. Демократичний, авторитарний стилі та стиль потурання. Взаємозв'язок між стилем педагогічного керівництва та успішністю здобувачів. Взаємозв'язок між стилем педагогічного керівництва та особливостями сприйняття викладачем здобувачів. Причини низької успішності здобувачів та типи невестигаючих здобувачів. Методи роботи з успішними та невестигаючими здобувачами.	
16	Тема 16. Педагогічна майстерність як мистецька дія в театрі.	Особливості образного мислення. Образ у мистецтві театру. Театральне мистецтво у вимірах педагогіки. Театральне мистецтво у вимірах психології. Театральне мистецтво у вимірах естетики. Спільне і відмінне в театральному і педагогічному мистецтві. Педагогічна й акторська дія. Педагогічна сумісність і педагогічне сприймання. Урок — театр одного актора. Конкурс педагогічної майстерності. Елементи акторської майстерності в педагогічній діяльності. Зовнішність, міміка, пантоміміка, дикція, дихання, голос як елементи педагогічної техніки. Робота над собою у творчому процесі переживання / у процесі втілення. Надзавдання, наскрізна дія. Творче натхнення. Стан напруження. Гра педагога. Десять «заповідей» вихователя. Виховання зовнішністю. Зовнішність, поза, манери вчителя. Невербальне спілкування, міжособистісний простір, візуальний контакт, експресія (міміка / пантоміміка). Розвиток виразності тіла, пластики, дикції та співу. Культура і техніка мовлення педагога і голосу (за Л. Браун). Висота, гучність, чутність, тембр, експресія голосу.	6

17	Тема 17. Імідж викладача закладу освіти.	Поняття іміджу викладача як складової артистизму. Засоби невербальної поведінки викладача у процесі конструктивного педагогічного спілкування (жести, міміка, віддаль, паузи, інтонація, пози, візуальний контакт). Засоби невербального контакту педагога: психофізична готовність (мускульна мобілізація); емоційна готовність («важка вага», «легка вага», «усе з гідністю»); психічна регуляція та прийом «фізичних дій»; візуальний контакт з аудиторією. Осанка, поза, рух педагога в аудиторії. Зовнішній вигляд педагога (стриманість, охайність, естетична виразність, доцільність одягу). Вимоги до одягу, прикрас, косметики педагога.	6
		Разом	100 год

4. **Форми та методи викладання, навчання й оцінювання**

4.1. Форми та методи викладання, навчання: Студентоцентрований, проблемно-орієнтований, професійно-орієнтований, комунікативний, міждисциплінарний підходи до навчання.

Викладання проводиться у вигляді лекцій, практичних занять, семінарів, роботи в малих групах, проведення індивідуальних занять, консультації з викладачами, самонавчання в системі Moodle.

4.2. Форми та методи поточного контролю: Форми та методи поточного контролю: *знання перевіряють та оцінюють у наступних формах: 1. Оцінювання роботи в процесі семінарських занять. 2. Оцінювання роботи під час проведення практичних занять. 3. Проведення проміжного контролю. 4. Проведення модульного контролю. 5. Проведення підсумкового контролю.*

4.3. Форми та методи підсумкового контролю: залік.

5. **Засоби діагностики результатів навчання**

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- залік;
- стандартизовані тести;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- розрахункові роботи;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

6. **Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти**

6.1. Шкала оцінювання з ОК у балах за всі види навчальної діяльності (шкала Інституту), яка переводиться в оцінку за шкалою ECTS та у чотирибальну національну (державну) шкалу:

		Оцінка за національною шкалою

Сума балів за шкалою Інституту	Оцінка за шкалою ECTS	Екзамен	Диференційований залік
90-100	A (відмінно)	Відмінно	Зараховано з оцінкою «відмінно»
82-89	B (дуже добре)	Добре	Зараховано з оцінкою «добре»
75-81	C (добре)		
65-74	D (задовільно)		
60-64	E (достатньо)	Задовільно	Зараховано з оцінкою «задовільно»
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	Незадовільно	Не зараховано
1-34	F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)		

6.2. Розподіл вагових коефіцієнтів за змістовими модулями оцінювання складових поточного та підсумкового контролю результатів навчальної діяльності здобувачів вищої освіти з вивчення ОК «Педагогічна майстерність викладача закладу освіти»:

6.2.1. Розподіл вагових коефіцієнтів для заліку (для денної форми навчання):
Залік:

Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2 Рейтингова (підсумкова) оцінка за змістовий модуль 2, враховуючи поточне опитування)				Рейтингова (підсумкова) оцінка з ОК (100 балів) або Залік	
40 %				60 %				100	
T1	T2	...	T7	T8	T9	...	...	T17	

6.2.2. Розподіл вагових коефіцієнтів для заліку (для заочної форми навчання):
Залік:

МКР					Підсумкова оцінка за змістовий модуль, враховуючи оцінку за захист навчального матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення				Рейтингова (підсумкова) оцінка з ОК (100 балів) або Залік	
60 %					40 %				100	
T1	T2	...	...	T7	T8	...	...	T17		

7. Критерії оцінювання складових поточного контролю навчальної діяльності здобувача вищої освіти

7.1. Компетентності (знання, уміння та навички), продемонстровані на навчальних заняттях (враховуючи знання з тем, що виносяться на самостійне

опрацювання) оцінюються за 100-бальною системою.

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
98-100	Здобувач має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.
94-97	Здобувач володіє узагальненими знаннями з ОК, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.
90-93	Здобувач володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні ОК; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
86-89	Здобувач вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
81-85	Знання здобувача досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
75-80	Здобувач правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми.

70-74	Здобувач розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами.
65-69	Здобувач розуміє сутність ОК, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацювати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні.
60-64	Здобувач володіє початковими знаннями, здатний провести за зразком розрахунки; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
50-59	Здобувач намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.
35-49	Здобувач мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
1-34	Здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.

7.2. Оцінювання модульних контрольних робіт здійснюється за 100-бальною системою.

7.3. Оцінювання навчального матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання здійснюється за 100-бальною системою.

7.4. Оцінювання заліку здійснюється за 100-бальною системою.

8. Інструменти, обладнання, програмне, методичне забезпечення освітнього компонента

Робоча програма (розглянута та схвалена на засіданні кафедри). Плани занять, конспект лекцій. Перелік основної та додаткової літератури. Навчально-наочні посібники тощо. Комплекс контрольних робіт для визначення залишкових знань з ОК, завдань для модульних контрольних робіт. Електронний підручник. Методичні розробки для проведення окремих занять.

9. Перелік питань для заліку з ОК

«Педагогічна майстерність викладача закладу освіти»

1. Професійна компетентність викладача закладу освіти.
2. Поняття педагогічної майстерності, її компоненти.
3. Педагогічна майстерність як показник професіоналізму педагога.
4. Сутність педагогічної діяльності: структура, функції.
5. Сутність педагогічної діяльності: види, особливості.

6. Майстерність майбутнього педагога з цифрових технологій в організації навчально-виховного процесу у закладі освіти.
7. Психолого-педагогічна модель сучасного вчителя інформатики.
8. Роль учителя інформатики в сучасному суспільстві, його особливості.
9. Професіограма фахівця з цифрових технологій.
10. Професійна компетентність педагога.
11. Педагогічні здібності педагога.
12. Педагогічна техніка педагога.
13. Зовнішня техніка педагога: пантоміміка, жести, міміка.
14. Зовнішня техніка педагога: візуальний контакт, тактильна комунікація, міжособистісний простір.
15. Зовнішня техніка педагога: дихання, голос, дикція.
16. Внутрішня техніка педагога.
17. Шляхи досягнення емоційної саморегуляції : метод фізичних дій, самонавіювання.
18. Шляхи досягнення емоційної саморегуляції : розрядка в діяльності, емоційне налаштування на заняття.
19. Професійне вигорання педагога: сутність, причини, стадії, шляхи подолання.
20. Педагогічна культура педагога: функції, компоненти.
21. Шляхи та засоби розвитку педагогічної культури.
22. Система К. С. Станіславського та її роль у формуванні педагогічної майстерності викладача.
23. Спільне і відмінне в театральній і педагогічній майстерності.
24. Поняття «професійне самовиховання». Структурні компоненти самовиховання.
25. Методи професійного самовиховання.
26. Сутність педагогічного спілкування, його особливості.
27. Професійне та непрофесійне педагогічне спілкування.
28. Характер, функції педагогічного спілкування.
29. Типи педагогічного спілкування.
30. Бар'єри, що перешкоджають педагогічній взаємодії.
31. Сторони та компоненти педагогічного спілкування.
32. Структура педагогічного спілкування.
33. Стили педагогічного спілкування.
34. Комунікативні уміння педагога.
35. Педагогічна етика педагога, її категорії.
36. Педагогічний такт, його складові.
37. Умови оволодіння педагогічним тактом.
38. Сутність індивідуальної бесіди, етапи її організації.
39. Прийоми педагогічної впливу.

40. Діалог на уроці. Характеристика уроку-діалогу.
41. Головні технологічні елементи організації навчання на уроці.
42. Показники ефективності уроку-діалогу.
43. Поняття конфлікту, стадії розвитку конфлікту.
44. Сутність педагогічного конфлікту, причини виникнення, класифікація.
45. Стили розв'язання педагогічних конфліктів.
46. Феномен педагогічної майстерності у сучасній психолого-педагогічній науці.
47. Динаміка функцій викладача в сучасному навчально-виховному процесі.
48. Феномен педагогічного керівництва: теорія і практика.
49. Мотивація професійної діяльності сучасного педагога.
50. Діяльність педагога як творчий процес.
51. Професійна ідентифікація особистості педагога.
52. Ідеал педагога на сучасному етапі розвитку освіти.
53. Професійне самовиховання педагога: сутність, шляхи і способи реалізації.
54. Педагогічний імідж як інструмент розв'язання викладачем професійних завдань.
55. Особливості педагогічного іміджу А. Макаренка.
56. Елементи театральної педагогіки у педагогічному досвіді А. Макаренка.
57. Особливості педагогічної та акторської дії.
58. Професійно значущі якості педагога в організації ефективної взаємодії зі здобувачами.
59. Особливості професійного мислення педагога.
60. Шляхи розвитку педагогічної спостережливості.
61. Техніка мовлення педагога як засіб розв'язання педагогічних завдань.
62. Природа педагогічного таланту.
63. Засоби керування педагогом психічним самопочуттям.
64. Особливості педагогічної рефлексії викладача.
65. Професійна компетентність викладача.
66. Феномен професійної деформації особистості педагога: причини, шляхи подолання.
67. Чинники атракції у взаємодії педагога зі здобувачами.
68. Критерії педагогічної майстерності сучасного педагога.
69. Гуманістична спрямованість педагогічної взаємодії.

70. Педагогічне спілкування як діалог.
71. Порівняльна характеристика особистісно орієнтованого і формально-рольового спілкування класних керівників.
72. «Я-висловлювання» в педагогічному спілкуванні.
73. Типові моделі спілкування педагогів і їх вплив на продуктивність діяльності здобувачів.
74. Дослідження домінуючих прийомів педагогічної взаємодії зі здобувачами юнацького віку.
75. Порівняльна характеристика стилів спілкування педагогів.
76. Дослідження впливу стилів спілкування педагогів на ставлення здобувачів до навчання.
77. Надзавдання в педагогічній діяльності.
78. Професійний ідеал взаємодії педагога зі здобувачами у спадщині видатних педагогів.
79. Майстерність А.Макаренка у використанні прийомів педагогічного впливу на вихованців.
80. Гуманістична спрямованість особистості вчителя в оцінці В. Сухомлинського.
81. Використання елементів театральної педагогіки К. Станіславського у педагогічній взаємодії.
82. Способи саморегуляції педагога у професійному спілкуванні.
83. Дослідження домінуючих стилів спілкування педагогів.
84. Побудова педагогічної взаємодії на принципах педагогіки толерантності.
85. Комунікативна спрямованість реакцій педагога на затримку відповідей здобувачів.
86. Порівняльна характеристика конструктивних і деструктивних реакцій викладача на занятті.
87. Умови ефективності «Я-висловлювання» у педагогічній взаємодії.
88. Етичний захист педагога в професійному спілкуванні.
89. Дослідження стратегій спілкування педагога у сучасному навчальному закладі.
90. Шляхи подолання бар'єрів у педагогічному спілкуванні.
91. Три кола уваги, їх роль в організації діяльності педагога.
92. Прийоми збереження творчої уяви педагога і здобувачів на занятті.

93. Педагогічний такт і маніпулювання педагога.
94. Використання навіювання у педагогічному досвіді А.Макаренка.
95. Діалог у навчанні.
96. Мистецтво розроблення творчого задуму заняття в досвіді педагогів-майстрів.
97. Когнітивна установка здобувачів на заняття: сутність, труднощі, техніка створення.
98. Техніка емоційного контакту в нестандартних ситуаціях заняття.
99. Психологічне налаштування здобувачів на діалог на початку заняття: досвід авторитарної і гуманістичної педагогіки.
100. Майстерність педагога в побудові евристичної бесіди на занятті.
101. Виконавська майстерність педагога на занятті.
102. Мистецтво діалогізації монологу педагога на занятті.
103. Майстерність педагога в активізації пізнавальної діяльності здобувачів на занятті.
104. Майстерність комбінування репродуктивної і пошукової активності здобувачів на етапі актуалізації і перевірки знань.
105. Режисура початкового етапу заняття.
106. Режисура завершального етапу заняття.
107. Техніка активного слухання педагога на занятті.
108. Майстерність педагогічного запитання на занятті.
109. Техніка налаштування педагога на публічну творчу діяльність.
110. Творче самопочуття педагога на занятті.
111. Завдання і надзавдання сучасного заняття: теорія та практика навчання.
112. Технологія заняття-діалогу та заняття-монологу: пошук оптимальної моделі.
113. Мистецтво ведення діалогу у процесі навчальної бесіди.
114. Майстерність педагога в забезпеченні ситуацій успіху здобувачів на занятті.
115. Урок як духовне спілкування вчителя з учнями в досвіді В. Сухомлинського.
116. Психолого-педагогічні характеристики заняття-діалогу в інноваційній діяльності сучасного педагога.

117. Психолого-педагогічні умови майстерності взаємодії в педагогічному спілкуванні.
118. Технологія організації педагогічної взаємодії у процесі індивідуальної бесіди.
119. Вивчення передового педагогічного досвіду – шлях до педагогічної майстерності.
120. Виникнення та становлення педагогічної професії, її своєрідність, перспективи розвитку.

10. Рекомендовані джерела інформації

10.1. Основна література

1. Абрамович С.Д., Чикарькова М.Ю. Риторика: Навч. посібник. Львів: Світ, 2001. 240 с.
2. Бабіч Л.В., Кондратенко Г.М. Основи педагогічної майстерності: Навчальний посібник для студентів педагогічних університетів. Херсон: Айлант. 2002. 81 с.
3. Голік О.Б. Педагогічна майстерність: організаційно-управлінський аспект: Навчальний посібник. Донецьк: вид-во «Ноулідж» (Донецьке відділення), 2010. 242 с.
4. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник. Харків.: Вид-во НФаУ, 2009. 140 с.
5. Кривильова О.А. Підготовка майбутніх учителів до творчої діяльності: Монографія. Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2008. 200 с.
6. Основи педагогічної майстерності : практикум / Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Вінниця : «Твори», 2019. 240 с.
7. Основи педагогічної майстерності. Опорні конспекти лекцій для студентів денної та заочної форм навчання: навчальний посібник / укладач Хома Т.В. Ужгород : Поліграфцентр «Ліра», 2021. 112 с.
8. Основи педагогічної майстерності: навчально-методичний посібник / Е.І. Федорчук, Т.І. Конькова, В.В. Федорчук, В.О. Заремба; за заг. ред. Е.І. Федорчук. Кам'янець-Подільський : видавець Зволейко Д.Г. 2008. 272 с.
9. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І.А.Зязюна. Київ: Вища школа, 2004. 422 с.
10. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І.А.Зязюна. Київ: Вища школа, 2004. 422 с.
11. Педагогічна майстерність: Підручник. За ред. І. А. Зязюна. 3-тє вид., допов. і переробл. Київ.: СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.
12. Педагогічна майстерність: Хрестоматія: Навч. посіб. За ред. Зязюна І.А. Київ: Вища шк., 2006. 606 с.
13. Педагогічна майстерність: Хрестоматія: Навч. посіб.; За ред. Зязюна І.А. Київ: Вища шк. 2006. 606 с.
14. Пилипчик В. В. Розвиток педагогічної майстерності вчителя в предметних методиках навчання: Монографія. Київ, 2007. 176 с.

15. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: Підручник. Київ: Міленіум, 2006. 346 с.
16. Федорчук В. В. Основи педагогічної майстерності. Кам'янець-Подільський : Видавець Зволейко Д., 2008. 140 с.

10.2. Додаткова література

1. Андрощук І.В. Методика виховної роботи. Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2014. 320 с.
2. Биков В., Лещенко М., Тимчук Л. Цифрова гуманістична педагогіка. 2017, 181 с. URL:
<https://gov.ua/710669/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%P0%В%R%P0%B8%P0%BA%20%P0%A6%P0%93%P0%9Eр>
3. Волкова Н.П. Педагогічні комунікації: інноваційні методи навчання. Дніпропетровськ, 2004.
4. Володимирська Н.М., Дерев'янка А.С. Методологія та організація навчального процесу. Дніпро: ДНУ, 2018. 300 с.
5. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ, 1997. 375с.
6. Гуревич Р.С. Інноваційні технології навчання в умовах інформатизації освіти: навчальний посібник. Львів, 2015.
7. Гуревич Р.С. Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті майбутніх фахівців. Львів: ЛДУ БЖД, 2012.
8. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. Київ: Академвидав, 2012.
9. Методичні поради до проведення практичних занять з основ педагогічної майстерності (майстерність педагогічного спілкування) / Упорядник Федорчук Е.І. Кам'янець-Подільський: АБЕТКА, 2000.
10. Мудник А.В. Учитель: Майстерність і натхнення. Київ, 2002.
11. Наволокова Н.П. Практична педагогіка: 99 схем і таблиць. Київ: Основа, 2010. 117с.
12. Словник термінології з педагогічної майстерності. /За ред. Н.М. Тарасович. Полтава, 1995.
13. Теслюк В. М. Розвиток педагогічної майстерності викладача: монографія. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 224 с.

10.3. Інформаційні ресурси

1. Веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського URL: <http://archive.nbuv.gov.ua>.
2. dspace.udpu.org.ua – Інституційний репозитарій УДПУ
3. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. О. Сухомлинського. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/>
4. Електронна бібліотека НАПН України. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/>
5. Інформаційні технології в освіті URL: <http://ite.kspu.edu/>

6. Інформаційні технології та засоби навчання. URL:
<https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt>
7. <http://buklib.net/books/21983/>
8. <http://dls.udpu.org.ua/>
9. <http://www.info-library.com.ua>
10. <http://www.nbu.gov.ua>
11. Етика спілкування учителя з учнями [Електронний ресурс].
<http://osvita.ua/school/method/psychology/1285/>
12. Стили педагогічного спілкування [Електронний ресурс].
<http://osvita.ua/school/teacher/3510/>
13. Проблеми оптимізації взаємодії «педагог-учень» [Електронний ресурс].
<http://osvita.ua/vnz/reports/psychology/29250/>